1985

За тридцять кілометрів звідси, за тридцять кілометрів на північ, починався похорон. Єль із Чарлі йшли вгору по Белден. Глянувши на годинник, Єль спитав:

— Як думаєш, у тій церкві геть пусто буде?

— Краще про це не думати, — відповів Чарлі.

Що ближче вони підходили до Річардового дому, то більше друзів помічали. Усі вони прямували туди ж: дехто вбраний, наче на похорон, інші — у джинсах і шкіряних куртках.

У церкві, мабуть, були тільки батьки, друзі батьків та священник. Якщо в котрійсь залі виставили бутерброди, то більша частина піде в смітник.

Єль намацав у кишені брошуру з учорашньої служби й склав з неї щось типу паперової ворожки, як робили його друзі в шкільному автобусі, — іграшки, що передбачає майбутнє («Здобудеш славу» чи «Тебе вб'ють»), якщо відгорнути кутик. Але тут не було чого відгортати, натомість кожен квадрат укривали слова, іноді — догори дриґом, що обривалися на складках: «Отець Джордж Г. Вітб», «любий сину, брате, спочивай з», «Усе світле й», «мість квітів пожертвуйт». Певним чином, думав Єль, усі ці фрази стосувалися майбутнього Ніко. Ніко був світлим і красивим. Квіти не мали жодного сенсу.

На цій вулиці всі будинки були високі й багато прикрашені. На кожному ґанку досі стояли гарбузи, та лише де-не-де з вирізаними обличчями: переважали декоративні композиції з лагенаріями та різнобарвною кукурудзою. Куті паркани, ворота на завісах. Щойно вони звернули на стежку до Річардового дому (в рядному будинку з благородного коричневого піщанику), Чарлі прошепотів:

— Інтер'єром займалася його дружина. Коли він був *одруженим,* у 72-му.

Єль пирснув сміхом у найбільш непідхожу мить — коли проминав у дверях сумовито усміхненого Річарда. Уявляв його життя в Лінкольн-парку з якоюсь захопленою декоруванням жіночкою. Єль зміг уявити тільки комедію: Річард заштовхує в шафу чоловіка, коли дружина повернулася по забуту сумочку від Шанель.

Опанувавши себе, Єль обернувся до Річарда й сказав:

— У тебе тут дуже гарно.

Хвиля людей, які прийшли після них, занесла Єля й Чарлі у вітальню.

Інтер'єр справді нагадував про 72-й, але радше попереднього століття: дивани, оббиті принтованою тканиною, оксамитові крісла з різьбленими підлокітниками, східні килими. Пірнаючи в натовп, Чарлі стиснув Єлеву руку.

Ніко наполіг, щоб була вечірка: «Якщо мені пощастить стати привидом, думаєте, я хочу плакати? Я ж вас переслідуватиму. Якщо ви сидітимете в сльозах, почну кидатися лампами, ясно? Штрикатиму вас кочергою в сраки, і то не по-хорошому». Через пару днів після його смерті вони й не змогли б виконати цього бажання. Та Ніко помер три тижні тому, а родина відклала службу й похорон, щоб його дід, котрого ніхто вже не бачив двадцять років, зміг прилетіти з Гавани. Мати Ніко була дитиною дочки дипломата й кубинського музиканта — нетривкого шлюбу, укладеного ще до Кастро. Тепер цей старий кубинець грав вирішальну роль у плануванні похорону, тоді як партнера Ніко, з яким він був три роки, навіть не покликали в церкву. Єль заборонив собі про це думати, інакше розлютився б, а Ніко цього не хотів би.

Жалоба тривала три тижні, а тепер Річардів дім кипів вимушеною святковістю. Джуліан і Тедді махали Річардові з-за балюстради другого поверху, що йшла колом по його периметру. Над нею був ще один поверх, а над ним, у стелі, — вишукане кругле вікно. Це більше скидалося на церкву, ніж сама церква. Хтось розреготався над вухом Єля. Чарлі сказав:

— Здається, нам треба розважатися, — на Єлеве переконання, британський акцент Чарлі найбільше проявлявся в сарказмі.

— Чекаю, поки під'їдуть танцівники ґоу-ґоу, — відказав Єль.

Хтось грав на Річардовому піаніно «Fly Me to the Moon».

Чим, бляха, вони всі тут займаються?

Худорлявий чоловік, якого Єль доти не бачив, схопив Чарлі у ведмежі обійми. Певно, немісцевий, може, жив тут і поїхав раніше, ніж Єль приєднався до спільноти. Чарлі спитав: «Яким хріном ти вмудрився помолодіти?», і Єль чекав, що він їх познайомить. Та незнайомець став розповідати ще про когось йому невідомого: Чарлі крутився в багатьох колах.

— Ми п'ємо куба-лібре, — сказали Єлеві просто у вухо. Він обернувся, щоб обійняти Фіону, молодшу сестру Ніко, вдихнути лимонний аромат її волосся. — Хіба не смішно?

Ніко пишався своїм кубинським походженням, та якби знав, яким хаосом обернеться приїзд діда, то наклав би вето на куба-лібре. Фіона повідомила їм усім учора ввечері, що не піде на похорон, а прийде сюди, але бачити її, розуміти, що вона дотримала слова, було дивно. Хоча вона й відмовилася від родини так само, як родина колись відмовилася від Ніко, доки він не захворів. Доки, в останні дні його життя, родичі не заявили про своє право на нього, наполігши, щоб він помирав у передмісті, у погано забезпеченій лікарні з красивими шпалерами. Фіонина туш потекла. Туфлі вона скинула, але все одно похитувалась, ніби на підборах. Віддала свою склянку Єлеві — напівповну, з рожевим півмісяцем на краєчку. Торкнулася складки на його верхній губі.

— Досі не вірю, що ти поголився. Тобто тобі гарно. Виглядаєш якимось...

— Гетеросексуальнішим.

Фіону його відповідь насмішила.

— Ой. *Ой*. Тебе ж не змусили, правда? У Північно-західному? — Фіонине обличчя вміло виразити занепокоєння чи не найкраще з усіх облич, які Єль бачив. Брови зійшлися на переніссі, губи мало не сховалися в рота — він здивувався, як у неї ще лишилися сили на цю емоцію.

— Ні. Я ж відповідаю за розвиток. Доводиться спілкуватися з багатьма старшими випускниками.

— Щоб дали грошей?

— Грошей чи творів мистецтва. Це дивні танці, — Єль пішов на роботу в нову галерею Північно-західного університету, галерею Бриґґа, того самого тижня, коли Ніко захворів, і досі не розібрався, де його обов'язки починалися й закінчувалися. — Тобто вони знають про Чарлі, мої колеги знають. Усе нормально. Це ж галерея, а не банк.

Він відпив куба-лібре. Воно було йому потрібне. Третього листопада цей коктейль уже недоречний, та пообіддя видалося на диво теплим. Може, газованка навіть розбудить.

— Ти був такий схожий на Тома Селлека. Ненавиджу, коли блондини відрощують вуса, вони як персиковий пух. А на темноволосих хлопцях — те, що треба. Краще б ти їх лишив! Але нічого страшного, тепер ти схожий на Люка Дюка, однак гарного. Ні, на Патріка Даффі!

Єль не спромігся на сміх, і Фіона, схиливши голову набік, подивилася на нього серйозно. Він хотів розридатися їй у волосся, але не став. Цілий день набирався відстороненості, хапався за неї, як за мотузку. Три тижні тому вони б разом поплакали. Та рана вже взялася кіркою, до того ж це начебто *вечірка,* з примусом якимось чином бути в порядку. Веселитися.

Та й ким Ніко був для Єля? Лише хорошим другом. Не родичем, не коханцем. Власне, Ніко був першим справжнім другом, якого Єль завів після переїзду сюди, першим, з яким зміг просто *поговорити* — не в барі, не перекрикуючи музику. Єль обожнював малюнки Ніко, водив його на млинці, допомагав готуватися до іспитів, казав, який він талановитий. Чарлі мистецтвом не цікавився, так само як і партнер Ніко, Терренс, тож Єль брав Ніко із собою на виставки й мистецькі заходи, знайомив з митцями. І все ж якщо сестра Ніко трималася так добре, то хіба не мусив він триматися краще?

— *Усім* важко, — сказала Фіона.

Їхні батьки вигнали Ніко з дому в п'ятнадцять. Фіона возила йому їжу, гроші, ліки від алергії у квартиру на Бродвеї, де він жив